

AVW Vakpers/BV
AW

HISTORISCHE VERENIGING CAPELLE AAN DEN IJSSEL

Secretariaat: Postbus 136, 2900 AC Capelle aan den IJssel
Redactieadres: Atlanta 2, 2903 PH Capelle aan den IJssel

HvC **Nieuwsbrief**
Jaargang 16, nummer 1, Voorjaar 2002

HvC

HISTORISCHE VERENIGING CAPELLE AAN DEN IJSSEL

HVC Nieuwsbrief

De HVC Nieuwsbrief wordt uitgegeven door de Historische Vereniging
Capelle aan den IJssel en verschijnt vier maal per jaar.
Leden van de Historische Vereniging Capelle aan den IJssel
ontvangen de nieuwsbrief gratis.
De contributie van de vereniging bedraagt € 11,50 per jaar;
voor 65-plus leden en CJP-leden bedraagt de contributie € 7,00 per jaar.

Redactie
Paul Weyling

Inhoud

1. Verslag algemene ledenvergadering woensdag 9 mei 2001.	pag. 2
2. Uitnodiging ledenvergadering woensdag 15 mei 2002.	pag. 3
3. Financieel verslag van het jaar 2001.	pag. 6
4. De HVC in het jaar 2001.	pag. 8
5. Publieksprijs 2001.	pag. 11
6. De toorts.	pag. 12
7. Herinneringen aan winters in Capelle aan den IJssel.	pag. 13
8. Expositie 'De historie van Capelsche voetbalverenigingen.	pag. 15
9. Janny van Berkel ontmoet Meli Gaastra-Kalkman.	pag. 16
10. Depot HVC.	pag. 18
11. Expositie 'Begraven verleden'.	pag. 21
12. Verdwenen schip, een turfeiker.	pag. 23
13. Archeologisch onderzoek Rozenburcht.	pag. 24

Lijst van bestuursleden en adviseurs

M. Beugeling	voorzitter	010-4515703
P.J.C. Weyling	2e voorzitter/PR	010-4501219
R. van Boven	secretaris	010-2799451
Mevrouw A. Swets	penningmeester	010-4506883
C. van Beusekom	beheerder musea	010-4422440
T. Verkaik	depothouder	010-4519552
C. van Maanen	2e depothouder	010-4581198
J. de Gier	lid	010-4504845
A.M. den Boer	adviseur	0180-314870
P. van der Vaart	adviseur	010-4506650
Mevrouw A. van den Bremen	adviseur	010-2849548

Bij de omslag:

Aquarel van Henri Kappers
Korenmolen, die stond aan de Dorpsstraat,
daar waar nu de afrit is naar De Mient

VERSLAG ALGEMENE LEDENVERGADERING WOENSDAG 9 MEI 2001

Aanwezig: het voltallige bestuur en 26 leden. Afmeldingen: geen.

1) Opening door de voorzitter:

Om 19.30 uur heet de voorzitter de aanwezige leden en het bestuur van harte welkom.

2) Mededelingen:

De voorzitter bedankt alle vrijwilligers voor hun inzet bij het inrichten van de exposities in het Historisch Museum, het Dief- en duifhuisje en de boerderijwoning. Met het inrichten van drie exposities, alsmede het draaien van diensten als suppoost, hebben onze vrijwilligers een zeer drukke periode achter de rug. Een periode die nog niet achter de rug is en nog zeker tot eind oktober zal voortduren. De voorzitter wil de mogelijkheid bezien om in de herfst met alle vrijwilligers en hun partner een excursie te organiseren. De heren J. de Jong en G. Bolkestein worden in het bijzonder bedankt voor resp. het maken van de steenplaatsmaquette en het realiseren van de tentoonstelling 125 jaar Polder Prins Alexander.

Er is door de HVC zeer goed samengewerkt met de Stichting Woningpartners gedurende het project 'museumwoningen' in het kader van Rotterdam Culturele Hoofdstad 2001. De voorzitter raadt een ieder aan een kijkje te gaan nemen in de HVC-boerderijwoning aan de 's Gravenweg 325 en de museumwoningen aan de Buizerdhof en de Tankenberg, die zijn ingericht door de Stichting Woningpartners in resp. de stijl van de 60'er en de 70'er jaren.

Gezien de komst van de euro in het jaar 2002, zal ook de HVC de contributie in de nieuwe munt moeten gaan innen. Het voorstel is om de contributie te stellen op 11,50 euro = fl.25,34 voor gewoon lidmaatschap en 7 euro = fl.15,35 voor 65+. De voorzitter vraagt of hier bezwaren tegen zijn. De heer H.G. Gerritsen vindt dat in het kader van de inflatie de contributie wel eens verhoogd mag worden. Dit wordt eveneens voorgesteld in een schrijven van de heer F.N. van Es. Er wordt besloten om in de volgende ledenvergadering te bezien of een contributieverhoging nodig of overbodig is, gelet op de financiële positie van de vereniging. De heer G.J. Mulder voegt hier aan toe alleen indien nodig de contributie, doch niet de vrijwilligersbijdrage te verhogen.

De HVC heeft een computer met randapparatuur en software aangeschaft conform de huidige eisen. Hiervoor is een bijdrage van het Anjerfonds verkregen.

Tenslotte vraagt de voorzitter of er nog mensen zijn die zich beschikbaar willen stellen als gids in de boerderijwoning. Graag melden bij de heer T. Verkaik.

3) Notulen ledenvergadering 19-04-2000 (2e nieuwsbrief 2000)

De heer Bolkestein merkt op dat er ten onrechte is gesteld dat hij zou hebben uitgesproken dat er teveel kopieën zouden liggen op de verdieping van het museum. De opmerking betrof volgens Bolkestein echter dat het voorliggende concept beleidsplan collectie en verzameling inhoudelijk alleen inging op de verzameling als aanwezig in het depot, doch daarnaast zijn er echter ook de verzamelingen aan documenten, boeken etc.. Tevens meldt hij dat middels zijn

opmerking in agendapunt 10 m.b.t. de kunstlobby, hij echter om een reactie vroeg op de krantenkop 'Hoop op Capels museum is nog altijd niet vervlogen'. Tenslotte herkent de heer Bolkestein de onderste twee uitspraken op pagina 507 niet als door hem gedaan. De heer Gerritsen merkt het volgende op: de Bruin = de Bruijn. Nicolaaskerk = Sint Nicolaaskerk.

4) Notulen ledenvergadering 18-10-2000 (4e nieuwsbrief 2000)

De heer Gerritsen mist de werkgroep 'inventarisatie oude panden' bij samenstelling werkgroepen.

5) Jaarverslag 2000 (1e nieuwsbrief 2001)

De heer Gerritsen zou graag de aanhef anders zien, namelijk 'Jaarverslag 2000'

UITNODIGING LEDENVERGADERING DINSDAG 14 MEI 2002

Geacht HVC lid,
Hierbij nodigen wij u uit voor het bijwonen van de jaarlijks ledenvergadering op dinsdag 14 mei 2002 in het Historisch Museum, Bermweg 13. Aanvang 19.30 uur.

De agenda luidt als volgt:

1. Opening door de voorzitter.
2. Mededelingen.
3. Notulen ledenvergadering 9 mei 2001.
4. Jaarverslag 2001.
5. Financieel jaarverslag 2001.
6. Verslag kascontrole en benoeming kascontrolecommissie 2002.
7. Contributie.
8. Bestuursverkiezingen.
9. Wat verder ter tafel komt.
10. Rondvraag.
11. Sluiting.

Info agendapunt 8:

- C. van Beusekom	lid	afredend en herkiesbaar
- R. van Boven	secretaris	afredend en herkiesbaar
- C. van Maanen	lid	afredend en herkiesbaar
- P.J.C. Weyling	2e voorzitter	afredend en herkiesbaar

Het bestuur stelt voor om de aftredende bestuursleden te herbenoemen. Leden die zich alsnog verkiesbaar willen stellen voor één van bovenvermelde bestuursfuncties worden verzocht dit voor aanvang van de vergadering te melden.

Na afloop van de vergadering, rond 20.30 uur, zal na een korte pauze de heer A. van der Waal een lezing geven met als titel 'Cornelis Ary van Schagen, een bijzonder Capels predikant uit de 19e eeuw'.

M. Beugeling,
voorzitter

R. van Boven
secretaris.

i.p.v. 'De HVC in het jaar 2000'.

De heer G.J. Mulder uit zijn complimenten naar de redactie van de vernieuwde nieuwsbrief.

6) *Financieel jaarverslag 2000 (1e nieuwsbrief 2001)*

Het financieel jaarverslag 2000 wordt goedgekeurd. De penningmeester wordt decharge verleend voor het jaar 2000.

7) *Verslag kascontrolecommissie en benoeming lid kascontrole 2001*

De heer H. van de Marel meldt dat er tijdens de kascontrole geen onregelmatigheden zijn geconstateerd en dat het geheel er zeer goed uitzag. De heer R. van Wijk meldt zich voor de kascontrolecommissie 2001. De heren Van de Marel en Van Wijk worden daarna gekozen voor de kascontrolecommissie 2001.

De heer Gerritsen zou graag zien dat er een post 'inventarisatie oude panden' wordt opgevoerd in de begroting. Hem wordt te verstaan gegeven dat er op de begroting een post 'inventarisatie oude panden is opgenomen' en eventuele gemaakte kosten gewoon kunnen worden gedeclareerd.

De heer Bolkestein vraagt of het mogelijk is een begrotingspost 'werkgroepen' te maken. Hierop werd positief gereageerd.

8) *Bestuursverkiezing*

Mevrouw A. Swets, de heren H.G. Gerritsen, J. de Gier en T. Verkaik zijn aftredend en herkiesbaar. De heer P. van de Vaart, aftredend en niet herkiesbaar, heeft laten weten zich terug te trekken als bestuurslid doch de functie van adviseur te willen vervullen. Het ligt in de bedoeling dat de heer Van de Vaart zich gaat inzetten voor o.a. een huishoudelijk reglement en een taakomschrijving voor de bestuursleden. Er zijn geen tegenkandidaten. Genoemde bestuursleden worden herkozen. Er is geen bezwaar tegen het adviseurschap van de heer Van der Vaart.

9) *Rondvraag*

Mevrouw van den Bremen: Op 8 september is er naast Open Monumentendag de Cultuurprom 2001. Vorig jaar was de HVC vertegenwoordigd met een kraam op het Stadsplein. Als vrijwilliger bij de Cultuurpromenade nam ik deel aan een vergadering waar een brief van de HVC werd voorgelezen, waarin deze kenbaar maakte dit jaar niet mee te willen doen aan de Cultuurprom. Deze brief was voor mij, als lid van de HVC, zeer teleurstellend. Zo ook voor de overige aanwezigen. Het zou jammer zijn als de HVC zich op deze wijze isoleert en ik zou dan ook graag zien dat de HVC hierbij wel is vertegenwoordigd. De voorzitter zegt dat er meer in die bewuste brief staat dan alleen maar dat de HVC niet mee zal doen aan de Cultuurprom 2001. Al lange tijd bestaat er onvrede bij het bestuur van de HVC over de manier waarop men bij de Cultuurpromenade meent om te moeten gaan met onze ingebrachte voorstellen en zienswijze. De druppel die de emmer deed overlopen kwam voort uit een bedrijfsplan van de Stichting Cultuurpromenade inzake het beheren van het pand van de Van Cappellenstichting. Zonder enig overleg met ons bestuur stond in het bedrijfsplan dat de HVC in het plan participeerde en jaarlijks f 10.000,-, oplopend in vijf jaar tot f 11.000,- zou inbrengen en daarvoor de regentenkamer mocht beheren. Steeds hoorden wij het verwijt dat de communicatie binnen onze orga-

nisatie niet goed verliep, doch een belangrijke zaak als de onderhavige, verdient toch wel enig overleg met bestuursleden van de HVC en niet met één persoon die niet terugkoppelt naar het bestuur. Temeer dat men van deze situatie op de hoogte was, had men bij dergelijke besluiten ons schriftelijk kunnen informeren. De voorzitter wil met tussenkomst van de afdeling Cultuur en Welzijn van de gemeente aan tafel met de Stichting Cultuurpromenade, want de HVC hoort natuurlijk wel thuis op de Cultuurprom 2001. Bij een goede afloop van dat gesprek, en daar gaan wij zeker vanuit, zal de voorzitter het aanbod van mevrouw Van den Bremen, om de HVC te vertegenwoordigen tijdens de vergaderingen van de Cultuurpromenade a.i. doorgeven, waarmee de communicatie tussen beide kan worden verbeterd.

De heer Bolkestein: Ik heb het bestuur een brief gestuurd over het pand aan de 's Gravenweg 307 met daarin de vraag of deze behandeld kon worden tijdens de ledenvergadering. De voorzitter meldt dat hij het een en ander reeds heeft onderzocht in het gemeentehuis doch er valt helaas weinig te beginnen tegen voorgenomen sloop/bouwplannen. Dit omdat er reeds een vergunning voor is verleend. Hoe ga je de afbraak van monumenten tegen? De HVC wil, door publiciteit en het aan de orde stellen bij de gemeente, trachten een beleid hieromtrent van de grond te krijgen. Het wordt hoog tijd dat er een Gemeentelijke Monumentenverordening komt.

In het verslag van 19 april 2000 staat bij punt 10 dat er voor tentoonstellingsruimte ook gedacht kan worden aan het pand van de Van Cappellenstichting. De heer G.J. Mulder geeft hierop antwoord middels een uiteenzetting over de stand van zaken omtrent het pand aan de Dorpsstraat 164. Er is reeds een plan gemaakt door de 'Stichting Dorpsstraat 164' in oprichting. In dit plan zijn de regentenkamer en de droogkamer om niet in beheer bij de HVC voor o.a. de openstelling voor belangstellenden.

De heer Gerritsen: Vanavond is er een vergadering van het Cultureel Netwerk met een zeer interessante agenda. Waarom is de HVC daar niet vertegenwoordigd? De heer Weyling antwoordt dat genoemde vergadering eerder gepland was op 25 april maar is verplaatst naar 9 mei. Deze nieuwe datum is vrij laat aan de HVC bekend gemaakt. Deze ledenvergadering was toen al uitgeschreven.

De heer Weyling: De stenen toorts die tot eind jaren veertig op het Dief- en duifhuisje stond is weer terecht! Ons lid, de heer R. van Wijk, heeft de toorts via via ontvangen en deze voor de ledenvergadering aan mij overhandigd en aan de HVC geschonken. Met de gemeente zal worden overlegd hoe het een en ander weer kan worden teruggeplaatst. Hartelijk dank hiervoor.

De heer Beugeling: Ik heb contact gehad met Gravin van Limburg Stirum. Bij voldoende belangstelling willen wij haar uitnodigen om een lezing te houden over de opgravingen in Capelle en Rotterdam. Gezien de belangstelling onder de aanwezige leden zal zij worden uitgenodigd. Een uitnodiging om de lezing bij te wonen volgt.

Alle tentoonstellingen zijn officieel geopend, behalve het Dief- en duifhuisje. Het afsluiten van de huidige tentoonstelling in het Dief- en duifhuisje zal dan ook een officieel karakter krijgen.

De heer Damsteeg: Op zaterdag 12 mei 2001 draaien de pompen van het Jan

Anne Beijerinckgemaal op volle kracht. De Stichting tot behoud van het Jan Anne Beijerinckgemaal zet zich ook in voor educatie, in het bijzonder aan scholen. De Stichting en de HVC werken al op een aantal gebieden met elkaar samen en zo hoop ik ook op een goede samenwerking bij het tot stand komen van een educatief centrum achter het gemaal.

10) Sluiting

Nadat is vastgesteld dat er geen vragen of opmerkingen meer zijn sluit de voorzitter omstreeks 20.30 uur de vergadering, waarna de heer P. Nolen een lezing houdt over de families van Cappellen en Nolen, waaronder de oprichters van de Van Cappellenstichting.

De secretaris:
R. van Boven

Financieel verslag van het jaar 2001

Balans per 31.12.2001

Bezittingen	2000	2001	Schulden	2000	2001
Computer	3965,63	2965,63	Eigen verm.	18674,59	22633,67
Vitrines	1857,50	1257,50	Voorz. Jaarb.'03	8000,00	8000,00
Kas	348,80	40,48	Inv. oude panden	500,00	1000,00
ABN-bank	21799,03	27868,77	Res. inr. museum	4179,34	2179,34
Girorek.	3369,83	2799,25	Res. afgestoft/ingeb.		1000,00
Girorentek.	17,71	3110,69	Res. computer/soft.		1000,00
Voorr. boeken	150,00	104,50	Kruisposten	154,57	2333,81
Totaal	31508,50	38146,82	Totaal	31508,50	38146,82

Resultatenrekening per 31.12.2001

Uitgaven	Inkomsten		
Onkosten museum	6425,24	Verkoop boeken	724,40
Huur	8000,00	Subsidie gemeente	21300,00
Telefoon	878,80	Subsidie Anjerfonds	6101,02
Gas/elektra/water	1282,76	Subsidie Provincie ZH	2000,00
Verzekering	1452,50	Gem. verg. onk. vrijw.	2433,75
Alarm	996,55	Gem. verg. monument.dag	818,29
Consumpties	1231,86	Giften	3756,83
Onk. Dief en Duifhuis	46,40	Ontvangen rente	1081,25
Onkosten depot	4566,40	Contributie	5670,00
Aank. hist. mat./boeken	457,97		
Bestuurs/kantoorkosten	1993,69		
Vakbladen/lidmaatsch.	440,00		
Organisatiekosten	3544,34		
Onderzoek begraafplaats	45,50		
Onk. Monumentendag	863,97		
Nieuwsbrieven	2661,56		
Afschr. Computer	1000,00		
Afschr. Vitrines	600,00		
Afschr. Boeken	45,50		
Onkosten vrijwilligers	2724,50		
Inkoop boeken	168,92		
Winst saldo	4459,08		
Totaal	f 43885,54	Totaal	f 43885,54

Toelichting bij de balans:

Kruisposten: nog te betalen drukkosten Nieuwsbrief dec.	fl. 555,40
Geluidsinstallatie	1979,00
Hek	595,00
Voorschot penningmeester	250,00
	=====
	fl. 3379,40
reeds betaald alarm bijdrage	1045,59
	=====
over	fl. 2333,81

Toelichting bij de resultatenrekening:

- Voor de openstelling van de museumwoning in de boerderij zijn extra kosten gemaakt maar daar tegenover staan meerdere giften.
- De drukkosten van de nieuwsbrief zijn hoger. De bezorging door de leden maakt dat de kosten gelijk blijven met voorgaande jaren
- Van het Anjerfonds is subsidie ontvangen voor het project "Afgestoft en Ingeboekt"
- Van de Provincie Z-H is de subsidie bestemd voor de samenstelling van tentoonstellingen

Begroting voor 2003

Inkomsten	f	€	Uitgaven	f	€
Contributie	5600	2541	Nieuwsbrieven	3000	1361
Subs. Gemeente	22820	10354	Huur museum	8000	3630
Gem. stim. vrijw.	3680	1670	Gas/elektra	2200	998
Bijdr. Monum.dag	800	363	Verzekering	1500	681
Boekverkoop	500	227	Alarm/telefoon	2000	908
Rente	800	363	Bestuurskosten	2000	908
Giften	2000	908	Organisatie/lidm.	3000	1361
			Museum	5000	2268
			Depot	3000	1361
			Dief- en duifhuis	100	45
			Consumpties	500	227
			Onk. Vrijwilligers	4000	1815
			Monumentendag	900	408
			Afschrijvingen	1000	455
Totaal	36200	16426	Totaal	36200	16426

DE HVC IN HET JAAR 2001

Het bestuur

Het bestuur van de Historische Vereniging Capelle aan den IJssel (HVC) is in 2001 nagenoeg ongewijzigd gebleven. De heer P. van der Vaart heeft zijn bestuursfunctie neergelegd en is nu adviseur van het bestuur. Daarnaast is mevrouw A. van den Bremen benoemd als adviseur en belast met de vertegenwoordiging van de HVC bij de Stichting De Cultuurpromenade en het Cultureel Netwerk Capelle aan den IJssel.

Samenstelling van het bestuur:

M. Beugeling	voorzitter	dagelijks bestuur
P.J.C. Weyling	2e voorzitter/PR	dagelijks bestuur
R. van Boven	secretaris	dagelijks bestuur
Mevrouw A. Swets	penningmeester	dagelijks bestuur
C. van Beusekom	lid/beheerder musea	algemeen bestuur
T. Verkaik	lid/depouhouder	algemeen bestuur
C. van Maanen	lid/2e depouhouder	algemeen bestuur
J. de Gier	lid/fotoarchief	algemeen bestuur
H.G. Gerritsen	lid/inventarisatie oude panden	algemeen bestuur
A.M. den Boer	adviseur	
P. van der Vaart	adviseur	
Mevrouw. A. van den Bremen	adviseur	

Leden en vrijwilligers:

Op 31 december 2001 bedroeg het aantal leden 294, een positief saldo van 32 leden. Omdat er leden vanwege verhuizing naar een andere gemeente hebben opgezegd of ons helaas zijn overleden is het doel om 300 leden te behalen in 2001 niet gelukt. Het bestuur is echter niet ontevreden over de toename van het aantal leden. Gezien de toenemende belangstelling voor de HVC en de beide musea, is het bestuur hoopvol gestemd voor de toekomst. Verwacht wordt dat het aantal leden nog zal toenemen.

De HVC heeft in 2001 kunnen beschikken over 39 vrijwilligers die zich met raad en daad hebben ingezet voor de vereniging. Het bestuur heeft het genoegen gehad om alle vrijwilligers met hun partners uit te nodigen voor een excursie, welke heeft plaatsgevonden op woensdag 24 oktober. Op deze dag zijn een tingerij in Alphen aan de Maas en het stoomgemaal Den Tuut in Appeltorn bezocht. De dag, die werd afgesloten met een diner, is bekostigd van de jaarlijkse vrijwilligerssubsidie en door de vrijwilligers zeer gewaardeerd. Vanwege het succes zal in 2002 opnieuw een excursie worden georganiseerd.

Werkgroepen en commissies:

Binnen de HVC zijn in het verslagjaar voor de diverse activiteiten werkgroepen en commissies actief geweest, te weten;

- redactie nieuwsbrief
- onderzoek oude begraafplaats
- maquettes
- Rotterdam Thuisstad/museumwoningen
- interviews (oude)Capellenaren
- Rotterdam Cultureel/ijsselsteen

- open monumentendag
- fotoarchief
- radio historisch archief
- watersnood 1 februari 1953
- musea
- website HVC
- depot
- inventarisatie oude panden

Doelstelling:

De doelstelling die de HVC zich had gesteld met betrekking tot de algemene bekendheid is ruimschoots behaald. De HVC heeft, zowel in Capelle aan den IJssel als daarbuiten, een bredere bekendheid gekregen. Dit was vooral te merken aan de hogere bezoekersaantallen in de musea en de reacties op 'In archief en depot', de vierwekelijkse column in het huis aan huisblad de IJsselpost. Ook de belangstelling onder de scholen wordt steeds groter. Een en ander heeft geresulteerd in het aan de HVC toekennen van de 'Publieksprijs 2001'. Deze prijs is een initiatief van het gemeentebestuur en werd voor het eerst uitgereikt op de nieuwjaarsreceptie, d.d. 3 januari 2002 door burgemeester J. van Doorne.

De HVC is, samen met de Stichting tot behoud van het Jan Anne Beijerinckgemaal, begonnen met het samenstellen van lesbrieven. Hierbij dient te worden opgemerkt dat zowel de Stichting als de HVC de hoop hebben in het jaar 2002 het te realiseren educatief centrum in gebruik te kunnen nemen. De samenwerking tussen beiden is zeer goed te noemen. Gestreefd wordt naar een nog nauwere samenwerking. Een start is gemaakt met een cultuurtraject voor de onderbouw van het VMBO.

Exposities:

Het is niet eenvoudig om steeds weer een onderwerp of thema te bedenken waarmee een goede en interessante expositie is te realiseren. Onderzoek hiervoor, het bijeenbrengen van materiaal en het uiteindelijke inrichten is voorwaar geen sinecure. In het verslagjaar zijn de commissieleden, vrijwilligers en de museumbeheerder er samen opnieuw in geslaagd meerdere exposities met een thema uit de Capelse geschiedenis te realiseren. De belangstelling voor de exposities was in het verslagjaar wederom groot. Regelmatig heeft de HVC, middels e-mail, brief of mondeling, complimenten gekregen voor de verzorging van de exposities en de ondervonden gastvrijheid in beide musea en de boerderijwoning.

De volgende bezoekersaantallen konden worden genoteerd:

<i>Boerderijwoning 's Gravenweg 325</i>	
- Boerderijwoning rond 1900	1275 bezoekers
<i>Dief- en duifhuisje, Rozenburcht,</i>	
- Wonen langs de IJssel	310 bezoekers
<i>Historisch Museum, Bermweg 13,</i>	
- 125 jaar Polder Prins Alexander	385 bezoekers.
- Van IJsselslib tot IJsselsteen	
- 100 jaar wonen in Capelle a/d IJssel	1325 bezoekers
- Winter in Capelle	390 bezoekers

Bijna 4000 mensen hebben dus de weg naar onze musea gevonden, een aantal waar we als vereniging trots op kunnen zijn. Het werkelijke aantal ligt zeker

hoger omdat helaas niet iedere bezoeker het gastenboek heeft getekend. Voor de expositie '100 jaar wonen in Capelle aan den IJssel' spreekt de HVC hierbij haar dank uit aan de Stichting Woningpartners waarmee prettig en goed is samengewerkt.

Ledenvergadering:

Op woensdag 9 mei werd in het museum de jaarlijkse ledenvergadering gehouden. Aan deze vergadering werd door 26 leden en het voltallige bestuur deelgenomen. Na de vergadering werd door de heer P. Nolen een lezing gehouden over de families Van Cappellen en Nolen, waaronder de oprichters van de Van Cappelenstichting.

Open Monumentendag:

Zaterdag 8 september werd voor de vijftiende maal Open Monumentendag in Capelle aan den IJssel georganiseerd. Ook dit jaar werd het programma door de HVC in samenwerking met de gemeente opgesteld. Het thema dit jaar was 'Huis en haard'. Het startsein van de dag werd gegeven door René Binnendijk, wethouder cultuur, door het luiden van de klok van de Dorpskerk. Begeleidt door het orgel van de kerk, bespeelt door gemeenteraadslid Ron Eerhart, werd daarna door de aanwezigen enkele malen het 'Lied van Capelle' gezongen. Paul Weyling fungeerde daarbij als dirigent. De belangstelling voor de programmaonderdelen; te weten, de exposities in het Dief- en duifhuisje, het Historisch Museum, de Dorpskerk en de boerderijwoning, was ook dit jaar groot. Net als de fietstocht, het Jan Anne Beijerinckgemaal en de rondvaart met de historische zeilschepen op de Hollandsche IJssel. De commissie Open Monumentendag, bestaande uit een vertegenwoordiging van de HVC, de Stichting Beijerinckgemaal en de gemeente, kan met volle tevredenheid terugkijken op een zeer geslaagde dag. Op het Stadsplein vond op dezelfde dag de Cultuurprom 2001 plaats, waar de HVC aanwezig is geweest met een kraam en promotieteam.

Depot

Door de vrijwilligers van het depot zijn ook in het verslagjaar vele historische voorwerpen hersteld, geconserveerd en geregistreerd. Veel werk werd verzet bij het inrichten van de woning bij het depot in de stijl van begin 1900. De boerenwoning maakte deel uit van het museumwoningenproject in het kader van Rotterdam Culturele Hoofdstad 2001. Daarnaast is er veel tijd besteed aan het restaureren van de originele toegangsdeuren van de machinekamer van het gemaal Jan Anne Beijerinck. Ook voor het nieuwe toegangshek bij het historisch museum is belangrijk werk verricht.

Lezing:

Op woensdag 14 november heeft Gravin van Limburg Stirum voor 55 geïnteresseerde HVC-leden een lezing gehouden met als thema 'de archeologische vondsten bij de bouw van de Willems-spoortunnel in Rotterdam'. Gelet op de opkomst heeft de HVC het voornemen om ook in 2002 één of meer lezingen te organiseren.

Erepenning:

In dit jaarverslag mag zeker niet ontbreken dat 2e voorzitter P.J.C. Weyling op 10 december, tijdens de jaarlijkse vrijwilligersavond in het Isalatheater, uit handen van burgemeester Van Doorne de zilveren erepenning van onze gemeente

mocht ontvangen. De heer Weyling ontving de erepenning vanwege zijn vrijwilligerswerk en inspanningen voor het vastleggen van de Capelse historie. Voor onze vereniging verricht de heer Weyling de PR en zorgt voor informatie aan de pers en andere geïnteresseerden. Daarnaast is hij verantwoordelijk voor de HVC Nieuwsbrief en schrijft in de IJsselpost de rubriek 'Archief en depot', welke maandelijks veel reacties en informatie voor de vereniging oplevert.

Tenslotte:

Uit dit overzicht moge blijken dat de HVC weer een actief jaar achter zich laat. Het bestuur dankt alle vrijwilligers voor hun inzet en enthousiasme.

De voorzitter:
M. Beugeling

De secretaris:
R. van Boven

PUBLIEKSPRIJS 2001

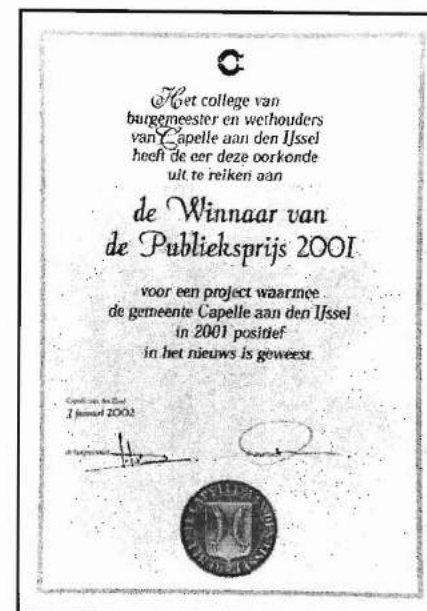
Tijdens de nieuwjaarsreceptie van de gemeente Capelle aan den IJssel op 3 januari 2002 konden bezoekers hun stem uitbrengen op wie in 2001 Capelle het beste in het nieuws heeft gebracht.

Aan de hand van presentaties konden de bezoekers in de raadszaal en in de hal van het gemeentehuis nog eens zien wat er afgelopen jaar in Capelle is gebeurd. De winnaar zou worden onderscheiden met de 'Publieksprijs 2001', een initiatief van het gemeentebestuur. Genomineerd voor de prijs waren: de zandsculpturen van Fascinatio, de bedrijvensite van Capelle, de film 'Hoe mooi is Capelle', de vrijwilligersvacaturebank, de Popartwoning aan de Buizerdhof, het Zomercarnaval en de Historische Vereniging Capelle aan den IJssel.

Tot grote vreugde van de aanwezige leden en het bestuur kozen de bezoekers, met een ruime meerderheid van stemmen, voor onze vereniging. De Historische Vereniging Capelle aan den IJssel werd daarmee de onbetwiste winnaar van de 'Publieksprijs 2001'. Een waardering van het gemeentebestuur en het Capelse publiek, waar we allemaal trots op kunnen zijn.

Voorzitter Melle Beugeling mocht aan het einde van de avond de prijs, een fraai uitgevoerde oorkonde, uit handen van burgemeester Joke van Doorne in ontvangst nemen.

Paul Weyling

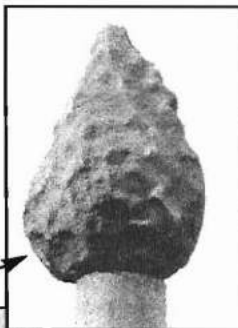
DE TOORTS

Ik noem het voorlopig maar een toorts, dit omdat het enigszins op een vlam lijkt. Wat het werkelijk moet voorstellen is nog de vraag. Een toorts van steen, die vorig jaar op de ledenvergadering door ons lid R. van Wijk werd meegebracht. Van Wijk vertelde toen dat de toorts vroeger op het Dief- en duifhuisje stond.

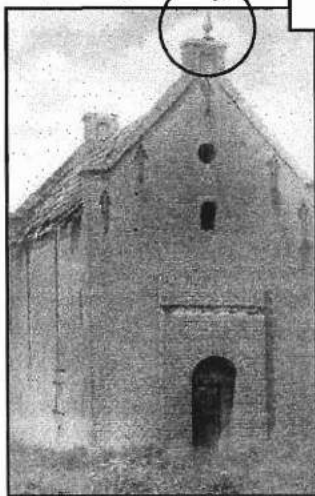
"Hij is aan het begin van de vijftiger jaren gevonden door mijn neef Teun Terlouw. Zijn vader, Teun sr., had een aardappelland (zo werd een volkstuin vroeger genoemd) bij het Dief- en duifhuisje. De toorts lag in een nabijgelegen greppel en is mee naar huis genomen. De vondst werd bij een opzichter van de gemeente gemeld die er nooit meer op teruggekomen is. De familie Terlouw woonde in de Oude Plaats. Ongeveer dertig jaar geleden is mijn neef verhuist naar Moordrecht. De toorts verhuisde mee en werd al die tijd in de schuur bewaard. Kort geleden, bij het opruimen van de schuur, kwam hij voor de dag en stond de familie voor de vraag "Wat doen we er mee". Bij toeval hoorde ik ervan en heb toen gevraagd of ik hem mocht hebben voor de Historische Vereniging. Dat mocht en hier is hij, misschien kan hij ooit worden teruggeplaatst".

De schenking werd op de ledenvergadering met applaus ontvangen. Meteen werd het dossier van het Dief- en duifhuisje gelicht en inderdaad, op een kopie van een aquarel uit de jaren dertig van de bekende architect en kunstenaar J. Verheul, stond het Dief- en duifhuisje met boven op de toorts. Van Wijk toonde later nog een tijdschrift met de naam 'Buiten' van 16 oktober 1915, met daarin de foto die hierbij is afgedrukt. Ook deze foto laat zien dat er een toorts op stond. Daarnaast bezit hij een ingelijste tekening van het Dief- en duifhuisje in 1947, getekend door zijn oom Teun, waarop de toorts ook is te zien. Zeker is dus dat in ieder geval tussen 1915 en 1947 op het oude gevangenisje een toorts stond. De vereniging heeft daarom contact gezocht met de gemeente, eigenaar van het Rijksmonument, die samen met Monumentenzorg gaat bekijken of de toorts kan worden teruggeplaatst. De toorts is te bekijken in het Dief- en duifhuisje tijdens de openingsuren van de expositie 'De historie van de Capelsche voetbalverenigingen'. We houden u op de hoogte.

Paul Weyling

Boven: De Toorts
(Foto J. de Gier)

Links het Dief-
en duifhuisje
in 1915
(Foto: Buiten).

HERINNERINGEN AAN WINTERS IN CAPELLE AAN DEN IJSSEL.

Graag reageer ik op het oproepje in de laatste Nieuwsbrief van de HVC (jrg 15, nr.4, blz.67) van D.M. Deelen sr. Hij vraagt aan het eind van zijn artikel om meer verhalen over het schaatsen naar Gouda en andere winterse gebeurtenissen in Capelle.

Zo lang de vitrines met alle mogelijke attributen lopend op de tentoonstelling 'Winter in Capelle', kwamen bij mij vanzelf de vele herinneringen aan die Capelse winters boven. Het was in de jaren vijftig. De brug over de Kanaalweg in De Polder, waar je hele slierten schaatsers aan weerszijden van een lange schaatsstok langs zag komen. Van Rotterdam op weg naar Gouda. 's Middags kwamen ze dan, met op hun muts of rug met enkele steken garen een Goudse spierwitte pijp genaaid, weer terug. Ons gezin woonde toen op het adres Weteringstraat 13. Vanuit huis stapten wij zo op de wetering en ik weet nog dat het ijs achter bakker Roos altijd zo'n rare witte kleur had. Spannend vonden wij het om al die sloten tussen de Oude Plaats en de Kerklaan af te schaatsen. Een hele afstand was het om naar een soort ijsbaan achter de Kerklaan te schaatsen. Je reed dan een stukje langs de spoorlijn. Leuk was trouwens ook om dwars over de weilanden te lopen. Vanuit de kamer zag mijn moeder dan steeds die kinderkoppies verdwijnen en weer terugkomen.

Als kind van negen jaar reed ik samen met mijn broer Jan, ruim 10 jaar, ook naar Gouda. We hebben die tocht volbracht, maar vraag niet hoe. We waren samen zomaar een stuk aan het schaatsen en al schaatsend kwamen we in de Polder terecht. Door de aanblik van al die terugkomers besloten we spontaan ook naar Gouda te gaan. We hadden geen idee hoe ver het was. Bij Nieuwerkerk waren we al moe, maar omdat we dachten dat het niet meer zo ver zou zijn, bleven we rijden. Soms konden we een stukje meerijden aan een lange houten stok, maar dat tempo hielden we niet lang vol. De middag was al een eind voorbij toen we de kraampjes bij een sluis of brug bereikten. Dat bleek het eindpunt te zijn. We wilden ook graag een paar van die leuke gekrulde pijpjes voor op onze muts, maar mijn broer had maar een paar kwartjes bij zich. De mevrouw achter het

Loopplanken op
het ijs bij het veer
van De Vries.
Op de voorgrond
Janny van Berkel-
Otterspeer.

kraampje vond dat zo sneu, dat we toch beiden een pijpje op onze muts genaaid kregen. Trots aanvaardden we de terugtocht, maar wat bleek het nog ver naar Capelle. Steeds vaker moesten we even uitrusten en onze houten schaatsen opnieuw onderbinden. Het was inmiddels helemaal donker geworden en ter hoogte van de Kerklaan konden we gewoon niet meer. We hadden al die tijd niets gegeten of gedronken. Daar dacht je ook niet aan. Of ik toen bang was weet ik eigenlijk ook niet meer. Uiteindelijk zijn we, helemaal verkleumd, door een aantal door onze zeer verontruste ouders gealarmeerde buurtbewoners, gevonden. Achteraf bleek dat zo ongeveer de halve Oude Plaats naar ons op zoek was geweest. Dat pijpje heb ik nog jarenlang bewaard, maar waar het nu gebleven is? Als veertienjarige deed ik de tocht op kunstschaatsen nog eens over. Maar toen wel beter voorbereid!

Veel herinneringen komen ook boven aan een dichtgevroren Hollandsche IJssel met de loopplanken van het Veer van der Ruit of van het pontje van Piet de Vries er overheen. Sommige mensen vonden het maar raar dat ze zelfs meer oversteekgeld moesten betalen dan met de veerpont. Neep van der Ruit heeft mij ooit nog eens uitgelegd dat ze ook aan die planken veel werk hadden. Elke dag moesten deze weer goed gelegd worden vanwege smeltend ijs en het getij. De laatste keer dat de IJssel dicht was was in 1963, ik werkte toen op het gemeentehuis aan de Dorpsstraat. In de stenen gebouwtjes aan de buitenzijde van de dijk. Van daaruit had je een prachtig zicht op de ijsbrekers die met veel gekraak zich een weg baanden door het kruierende ijs. Langs de kanten lag het ijs hoog opgetast.

Herinneringen zijn er ook aan het gekostumeerd rijden op de rivier nabij voorheen het terrein van Feenstra. Mijn zusje Annelies heeft daar nog aan meegedaan. En aan, uiteraard, de winterpret op de ijsbaan van het Slotpark onderaan de Dorpsstraat. De plaatselijke ijsvereniging bestond voornamelijk uit jonge mannen die uitgevroren waren, zoals bouwvakkers en stratenmakers. De families Van Delft en Visser hadden daarin een duidelijke rol. Je was vanzelfsprekend lid van de ijsvereniging. Voor een paar dubbeltjes kreeg je een kaart die je zichtbaar moest dragen. Maar echt streng gecontroleerd werd er volgens mij niet.

Elke avond nadat de baan voor het publiek was afgesloten en geveegd, werden melkbussen met heet water gevuld bij de waterstoker in de Oude Plaats. Waarna met dit water het ijs weer in prima conditie werd gebracht voor de volgende dag. Als kind vond je het prachtig om 's avonds in het donker over straat naar de ijsbaan te gaan. Dat sfeertje op die baan, de mensen die je soms alleen maar van gezicht kende en waarvan je je eerste zwierlessen kreeg. Dat gebeurde, net als het gestoei van de jongelui, in de 'dooie' hoeken van de baan, want op de baan zelf waren de hardrijders 's avonds heer en meester. Altijd was er bij de rondjes rijden weer even die versmalling, waar het een drukte van belang was. Jong en oud Capellenaar ontmoette elkaar op de ijsbaan. En ook bij de koek- en zopient waar chocolademelk, en wat sterkers, werd geschonken. Niet dat je daarvoor het geld had, maar gezellig was het wel om daar als kind in de buurt wat rond te hangen. En dan 's avonds weer naar huis. Met van die rare voeten en stramme benen van urenlang op schaatsen staan. Later, toen ik op het gemeentehuis werkte, gingen we met een stel collega's tussen de middag lekker een uurtje schaatsen.

EXPOSITIE 'DE HISTORIE VAN CAPELSCHE VOETBALVEREENIGINGEN'

Oud-voetballer en trainer Heimen Lagerwaard heeft zaterdag 6 april de expositie 'De historie van Capelsche voetbalverenigingen' geopend. De foto-expositie in het Dief- en duifhuisje aan de Rozenburcht geeft een beeld van de geschiedenis van de voetbalverenigingen Capelle-Kralingscheveer Combinatie (CKC, 1928), Capelle (1930) en Zwervers (1930) tussen de jaren 1928 en 1970. Daarnaast zijn er ook andere voetbalzaken uit die periode te zien.

De 72-jarige Heimen Lagerwaard opende de expositie door middel van een penalty. Twee keer schoot hij met opzet naast, omdat dit zo met de organisatie was afgesproken, de derde keer was raak. Heimen Lagerwaard speelde 13 jaar, tussen 1949 en 1963, in het eerste elftal van Excelsior. Hij begon zijn carrière in de jeugd van Capelle, maar na een jaar ging hij over naar CKC, de club waar hij nog vaak gaat kijken. In 1953 heeft hij eenmaal in het Nederlands elftal gestaan. Gespeeld werd in Oslo tegen Noorwegen. Na zijn actieve periode als voetballer trainde hij onder andere Strijen, CKC, Dilettant, Schiebroek en Alexandria.

De expositie is geopend op iedere eerste zaterdag van de maanden april t/m oktober van 13 tot 16 uur. Extra openstellingen zijn er op 11 mei (Molen & Gemalendag, van 10 tot 16 uur) en 14 september (Open Monumentendag, van 10 tot 16 uur).

Paul Weyling

**De historie van
"Capelsche
Voetbalverenigingen"**

**HVC
EXPOSITIE**

**in het
kleinste museum
van Nederland**

Dief- en Duifhuisje
Rozenburcht - Capelle aan den IJssel
t/m 5 oktober 2002 - iedere eerste zaterdag van de maand
geopend van 13.00 tot 16.00 uur - 010 - 450 00 00

JANNY VAN BERKEL ONTMOET

MELI GAASTRA- KALKMAN

Meli Kalkman weet nog wel het één en ander te vertellen over hetgeen zich tijdens de mobilisatie in 1939-1940 aan de Kerklaan afspeelde. Haar vader was namelijk beheerder van het Verenigingsgebouw. De ouders van Janny van Berkel- Otterspeer hadden een elektrotechnisch bureau even verder aan de Kerklaan. Samen vertellen ze wat ze als kind hebben gezien en meegemaakt.

Burgemeester Verloop kreeg in 1939 opdracht om een onderkomen te zoeken voor een dertien- tal soldaten. Er werd één van de agenten met een ambtenaar van het gemeentehuis op pad gestuurd om te onderzoeken wie de eigenaar was van het Verenigingsgebouw aan de Kerklaan 26. Het behoorde toe aan de Christelijke Jonge Mannen Vereniging (CJMV) te Amsterdam. Hoe de toestemming verkregen is vermeldt de historie niet maar de ruimte bleek zeer geschikt. Wel moest er het één en het ander getimmerd worden; houten britsen tegen de wanden en op het podium. Een kastje boven ieder bed, wasgelegenheid en dat was het dan.

Het gezin Kalkman bewoonde de bovenverdieping van het gebouw. De moeder van Meli kreeg de verantwoording voor de maaltijden. Dat was voor haar een grote belasting want haar gezin bestond al uit negen personen. En daar kwamen er toen nog twaalf bij. Zij zal het wel als haar plicht hebben gezien om dat zonder veel ophef te doen. 's Morgens vroeg bracht bakker Aartsen van de Kanaalweg vers brood. Normaal kwam die pas laat in de middag op zijn ronde door de gemeente langs de Kerklaan. Voor het beleg werden hele kazen bij de fa. Den Toom aan de 's Gravenweg aangeschaft. Mevrouw Kalkman sneed die middendoor. Zonder kaasschaaf maar met een groot broodmes, sneed ze kaarsrecht hele plakken van de kaas. Moeders waren daar vaak heel bedreven in. Verder waren er vleeswaren, jam en hagelslag. Voor die inkwartiering ontving mevrouw Kalkman geld van de gemeente. Zij verzamelde daartoe alle rekeningen.

De broer van Meli, Piet, ging naar school in Rotterdam. Dat was de reden, dat er 's avonds in plaats van 's middags warm werd gegeten. Meli moest meehelpen om alles in orde te brengen. Beneden in de bijkeuken, rechts van de ingang van het gebouw werd gekookt op een gasfornuis in 20 liter pannen. 's Avonds werd dan door de familie Kalkman en de soldaten samen warm gegeten en dat ging vaak met vrolijkheid gepaard. Er werd ook veel gestoeid, onder andere met het jongste broertje van Meli. Hans werd dan opgetild en van de ene naar de andere soldaat gegooid. Sergeant van Moorselaar die de leiding had, at niet met de soldaten mee. Hij probeerde zijn gezag te handhaven door afstand te bewaren. Links naast de ingang had hij zijn kantoortje. Het viel voor hem niet mee om de manschappen in het gareel te houden. Toch zullen er geen schokkende dingen zijn gebeurd want er was niet veel te beleven in Capelle. De cafébaas Simon de Wit aan de Dorpsstraat lette wel op, dat er niemand dronken de deur uit ging.

Janny wist als vijfjarige kleuter niet wat er aan de hand was in Nederland in 1939-1940. Wel staan de gebeurtenissen uit die tijd in haar geheugen gegrift. Ze

maakte van heel dichtbij mee, dat de dertien soldaten gelegerd waren in het Verenigingsgebouw aan de Kerklaan. Ze heeft nog steeds contact met de nu 84 jarige sergeant van Moorselaar, die het commando voerde van april 1939 tot juni 1940. Deze sergeant kreeg instructies uit Krimpen aan de Lek waar luitenant Hoeke de leiding had over een zoeklichteenheid die in vier kleine groepen was verdeeld. Dat had o.a. te maken met het feit, dat er nog geen vaste oeververbinding was tussen de beide Krimpens en Capelle. De zoeklichten werden op overvliegende vliegtuigen gericht. De vliegtuigen vlogen soms erg laag om zo lang mogelijk niet gezien te worden. Meli en Janny hebben aan de Kerklaan gezien dat vliegtuigen zo laag vlogen dat ze voor de dijk omhoog moesten om over de Krimpenerwaard te kunnen vliegen. Ze vonden dat doodeng. Buurtbewoner v. d. Werf stond door het lawaai van de vliegtuigen te roepen: "Schiet ze voor de donder".

Het is nu onvoorstelbaar, maar er was geen directe telefoonverbinding tussen de luitenant in Krimpen aan de Lek en de sergeant in Capelle aan den IJssel. Het Verenigingsgebouw had namelijk geen telefoonaansluiting. Vijftien huizen verderop hadden de ouders van Janny wél telefoon. Het was de gewoonste zaak van de wereld dat er een beroep op hen werd gedaan om hun telefoon beschikbaar te stellen. Maar dat was niet alleen voor dringende zaken. Ook privé wilden de soldaten wel eens een gesprek voeren. Onder het eten, 's avonds laat, op alle uren van de dag rinkelde de telefoon en dan moest één van haar ouders weer in mars-tempo iemand ophalen. Janny werd er ook wel op uitgestuurd. Dat vond ze spannend, maar toch niet leuk. Door haar kinderogen gezien was die zaal, waar de soldaten overdag en 's nachts bivakkeerden, immers groot. Zij moest al haar moed bijeenrapen om daar naar binnen te gaan. Als er iemand opgetrommeld werd ging dat met de nodige opmerkingen en veel gelach gepaard. Haar vader wilde niet langer voor loopjongen spelen en creatief als hij was vond hij een oplossing.

Het voormalige CJMV-gebouw aan de Kerklaan in 1991. Toen in gebruik als sportschool. (Foto: Archief HVC)

Er werd een verbinding tot stand gebracht tussen zijn huis en de 'kazern'. Naast de telefoon hing een lijstje met morsetekens en iedere soldaat had een eigen teken. Dat werd overgeseind met een belletje en de geroepene verscheen in de huiskamer waar het telefoontoestel stond.

Sergeant van Moorselaar ging 's middags en 's avonds naar zijn 'kosthuis' in het stationsgebouw aan de Kerklaan bij de 's Gravenweg. Dat was na de inval van de Duitsers te gevaarlijk en te ver bij de manschappen vandaan. Bovendien was het stuk Kerklaan voorbij nr. 100 onbebouwd en onverlicht. Hij ging op zoek naar een familie, in het bezit van telefoon + logeerkamer + maaltijden en dichterbij het Verenigingsgebouw. Zo kwam hij terecht bij de ouders van Janny. Tot wederzijds genoeg want de vriendschap is blijven bestaan en wordt nu nog steeds door Janny voortgezet. Door de telefoon heeft Janny nog wat aan sergeant van Moorselaar kunnen vragen over de situatie toen. Hij vertelde over de dagbesteding van de soldaten. Overdag werd er onderhoud gepleegd aan het materiaal en 's avonds werd het zoeklicht bediend. Daar hield het mee op. En verder werd de dag dan ook doorgebracht met kaarten en andere spelletjes. En als het mogelijk was gingen de soldaten die in de buurt woonden op de fiets even naar huis.

De geboorte van Prinses Irene op 5 augustus 1939, was dan ook een welkome gebeurtenis. Voor de schoolkinderen werd er door de soldaten een feestje georganiseerd waarbij de kinderen beschuit met muisjes kregen.

Op 10 mei had Van Moorselaar contact met een beroepsmilitair in Rotterdam. Het enige wat die kon uitbrengen was: "'t Is mis, 't is mis, 't is mis". Van Moorselaar vond dat niet passen bij een beroepsmilitair. Bij het uitbreken van de oorlog werden de soldaten als krijgsgevangenen te boek gesteld. Er was in Capelle echter geen Duitser aan te pas gekomen toen de soldaten afzwaaiden. In Deventer waar Van Moorselaar destijds woonde, wist men de soldaten wel te vinden. Bij loting werden twee van de drie als dwangarbeider naar Duitsland gestuurd. Van Moorselaar had geluk en hoefde niet weg.

De soldaten hebben desondanks goede herinneringen aan de mobilisatietijd. Zo'n tien jaar geleden is er door de zoeklichteendheid nog een reünie gehouden in Krimpen aan de Lek. Van de Capelse groep waren er, behalve Meli en haar man nog maar twee ex- soldaten aanwezig. De anderen waren overleden of niet in staat om daar aanwezig te zijn.

*19 november 2001
Janny van Berkel- Otterspeer
Wim van den Bremen*

DEPOT HVC

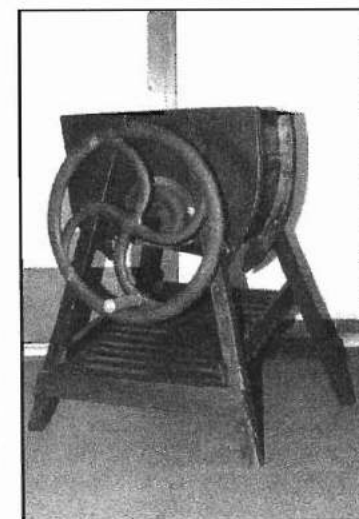
De vrijwilligers van het depot van de HVC hebben in 2001 weer veel activiteiten ontwikkeld. Door ziekte heeft Iris Block noodgedwongen moeten afhaken. Kees van Yperen heeft de gelederen echter versterkt, zodat het aantal 'personeelsleden' weer acht bedraagt.

Ten behoeve van de verschillende tentoonstellingen die in het Jan Anne Beijerinckgemeal werden gehouden moest vaak materiaal worden uitgezocht en geprepareerd. Na afloop werd e.e.a. weer ingenomen, schoongemaakt en in de rekken teruggeplaatst.

De vele bezoekers aan de exposities waarden kennelijk de doelstellingen van de HVC. Dit uit zich ondermeer door veel voorwerpen die aan de HVC worden afgestaan. Men realiseert zich door zo'n expositie, dat thuis onder het stof ergens in een hoek liggende oude spulletjes uit grootmoeders tijd nog een historische waarde kunnen hebben. De HVC wordt dan gepolst of er belangstelling voor bestaat. Meestal is dat het geval, waarna de vereniging zich er met liefde over ontfermt. Natuurlijk is het ene stuk zeldzamer of belangrijker dan het andere. Maar vooral wanneer er dan ook nog 'een verhaal' achter zit kan het interessant zijn. Het voorwerp wordt gebracht, maar kan ook worden opgehaald; het depot heeft een aanhanger in bruikleen en Joop v.d. Heuvel is onze vaste chauffeur. Het object wordt zonodig schoongemaakt en gerestaureerd, en tenslotte geregistreerd. Daarna verdwijnt het in een van de opslagrekken van het depot, tot het kan dienen voor een volgende tentoonstelling. De registratie, eigenlijk meer 'determineren' en daarna omschrijven, is in handen van Corrie Soek en André Wullings. In een volgende Nieuwsbrief zullen we eens nader op dit (belangrijke) aspect ingaan.

Enkele voorbeelden van 'goede gaven' die in 2001 het bezit van de HVC verrijkten zijn: (trap)naaimachines, kinderspeelgoed en -boeken, kooktoestellen, kinderbureau, prijzenbekers, diploma's, harmonium, gereedschappen van verschillende bedrijfstakken, potkachel, meubilair, (voeder)bietenmolen, enz. Van deze bietenmolen was het houtwerk gebroken en zwaar aangetast door houtworm. Tom Mulder was in staat met gebruikmaking van het nog goede ijzerwerk een replica te maken, zodat nu voor het nageslacht bewaard blijft hoe een dergelijk oud stuk boerengereedschap er heeft uitgezien. Behalve bovenstaande voorbeelden mag niet onvermeld blijven de oude foto's, diploma's, documenten, kaarten enz. die aan de HVC worden aangeboden. Dit materiaal wordt door vrijwilligers van de musea geselecteerd en geregistreerd om t.z.t. voor een expositie te kunnen worden gebruikt.

*De gerestaureerde bietenmolen.
(Foto: J. de Gier)*

Een gedeelte van de boerderij waarin het depot is gevestigd was in het kader van '100 jaar wonen in Capelle aan den IJssel' van april tot september tijdelijk opengesteld als museumwoning. Het vrijwilligersteam van het depot onder leiding van Teun Verkaik dat tijdens de openingsdagen als gids optrad kreeg hierbij de zeer gewaardeerde bijstand van Melle Beugeling, Alie Buys, Ria de Jong, Bram Kurvink en Els Lipjes.

Als 'vriendendienst' aan de Stichting Beijerinckgemaal had het depot van de HVC op zich genomen de beide uit 1868 daterende deuren van de machinekamer te restaureren. Dit hield in, dat ze een voor een naar het depot werden gebracht, waar om te beginnen de platen board en de oude verflagen werden verwijderd. Daarmee kwam een fraai stuk timmermanswerk bloot. Het was indrukwekkend om te zien met hoeveel vakmanschap in de negentiende eeuw een deur van 'maar' een machinekamer in elkaar was gezet. Nadat de deur was gedroogd kon de timmerploeg (Cor van Maanen en Tom Mulder) vervolgens de deur weer waterdicht maken. De panelen werden 'opgesloten', nieuwe latjes pasgemaakt en geplaatst. Vergane stukken hout werden verwijderd en vervangen door nieuw hout dat veelal door middel van 'zwaluwstaarten' en 'pen-en-gat' verbindingen werd bevestigd. Voor het freeswerk werd extern de hulp ingeroepen van de heer S. Slappendel. Tom repareerde eigenhandig het authentieke Lipsslot, waarbij alleen professionele hulp moest worden ingeroepen voor de sleutel. Het gemaal stelde de verf beschikbaar in de kleuren zoals de architect deze bij de ingebruikneming in 1868 in het bouwbestek had opgenomen, waarna ondergetekend de het verfsysteem weer laag voor laag aanbracht.

De eerste deur werd in de zomer in de grondverf bij het gemaal afgeleverd en door vrijwilligers van de Stichting Beijerinckgemaal verder afgelakt. Daarna werd de deur door de timmerploeg weer geplaatst. De tweede deur werd in februari j.l. turn-key door het depot gereedgemaakt. Nadat aan de deurpost nog enig noodzakelijk herstelwerk was verricht werd ook deze deur afgehangen om naar verwachting weer een eeuw dienst kunnen doen.

Bovenstaand werk is slechts mogelijk doordat het depot beschikt over een aantal 'vaardige handwerkslieden'. Kees is bij voorbeeld niet alleen bedreven in het lijstenmaken, maar nu ook in het bouwen van glazen vitrines, waardoor voor de HVC veel geld wordt bespaard. Maar zonder goed gereedschap kunnen ook zij niet uit de voeten. Het depot is dan ook gedurende het afgelopen jaar verrijkt met een aantal nieuwe of soms tweedehands machines, waardoor het nog prettiger klussen is dan het reeds was. Bovendien hebben wij diverse machines in bruikleen, waaronder een zware cirkelzaag met afzuiginstallatie. Nieuwe vrijwilligers zijn natuurlijk van harte welkom. Hetzij in de onderhouds- en reparatieploeg, hetzij in het registratie-team. Op maandagochtend is meestal iedereen present, maar 'aangepaste werktijden' op andere dagdelen zijn evengoed mogelijk. Depothouder Teun Verkaik is onder telefoonnummer 4519552 graag bereid verdere informatie te verstrekken.

Ger Mulder

EXPOSITIE 'BEGRAVEN VERLEDEN'

Zaterdag 9 maart presenteerde de Historische Vereniging Capelle aan den IJssel (HVC) in het Historisch Museum aan de Bermweg 13, een nieuwe expositie met als thema 'Begraven verleden', niet vergeten maar behouden. De opening werd verricht door de heer A. Klomp, oud-grafdelver van de gemeente Capelle aan den IJssel.

Een bijzondere expositie die een beeld geeft van het begraven in Capelle aan den IJssel van begin 1600 tot heden. Ondersteund met oude- en recente foto's, documenten en prenten wordt de geschiedenis getoond van het begraven in- en op het

HVC
HISTORISCHE VERENIGING CAPELLE AAN DEN IJSEL

Begraven verleden

HVC
EXPOSITIE

**niet vergeten
maar, behouden**

Capels Historisch Museum

Bermweg 13 • Capelle aan den IJssel • 010 - 450 00 80

t/m 7 september 2002 • iedere zaterdagmiddag geopend van 13.00 tot 16.00 uur

kerkhof naast de kerk, de oude begraafplaats aan de Nijverheidstraat en de begraafplaats Schollevaar. Ook zijn er ontwerptekeningen te zien van begraafplaatsen die nooit zijn gerealiseerd. Daarnaast worden er veel voorwerpen en attributen geëxposeerd die met een uitvaart te maken hebben. Van de Dorpskerk wordt een fraai model getoond dat is gemaakt door ons lid Jan de Jong.

Opening.

"Hoe komen jullie er bij om een expositie te houden over begraven en begraafplaatsen" is een veel gestelde vraag de laatste week". Zo begon 2e voorzitter Paul Weyling zijn speech, voorafgaande aan de openingshandeling. "Ja, hoe komen we erbij. Het is begonnen in 1999, toen er in de bibliotheek aan het Stadsplein een expositie werd gehouden met als titel 'Herdenken in vrijheid'. Binnen deze expositie werd vooral aandacht gevraagd voor het herdenken op 4 mei en het oorlogsmonument op de oude begraafplaats aan de Nijverheidstraat. Voor de HVC was de expositie aanleiding om ook naar de historische waarde van de oude begraafplaats te kijken, waarna het bestuur vond dat deze het waard was om te behouden. Begraafplaatsen en kerkhoven behoren, zo vond men, net zo goed tot ons cultuurbezit als kerken, musea en natuurgebieden. Aan de gemeente werd daarom verzocht de oude begraafplaats uit 1874 op de gemeentelijke monumentenlijst te plaatsen. Een lijst waar al lange tijd over wordt gesproken maar er helaas nog niet is. Ik doe daarom een beroep op het gemeentebestuur en de nieuwe gemeenteraad, een aantal raadsleden zijn hier aanwezig, zich in de komende raadsperiode sterk te maken voor een gemeentelijke monumentenlijst. Een lijst met niet alleen oude- maar ook jonge monumenten. De HVC kan en wil hierbij behulpzaam zijn".

"Terug naar de oude begraafplaats. De wens om deze te behouden en op de gemeentelijke monumentenlijst te plaatsen was reden om zoveel mogelijk informatie te verzamelen, ook over de dodencultuur in Capelle. Via oproepen in de kranten, de gemeentelijke voorlichtingspagina, eigen onderzoek in archieven en gesprekken met oud-begraafplaatsbeheerders is het gelukt veel informatie naar boven te halen. Met deze informatie heeft de commissie 'Oude begraafplaats', Ron van Boven, Ria de Jong, Bram Kurvink en Simon Paul, een interessante expositie kunnen inrichten. Een expositie door sommigen verrassend genoemd, door anderen gewaagd. De commissie heeft bij haar werk veel medewerking gekregen van de gemeente Capelle aan den IJssel en de ambtenaren Eva Obbes en Pim Stok. Arie van der Waal, kenner van de geschiedenis van de Dorpskerk heeft ook zijn steentje bijgedragen, net als het Nederlands Uitvaartmuseum".

"Alle medewerkers beleefden plezier aan het onderwerp. Hoe vreemd het ook mag klinken, de begraafplaats is bij hen en vele anderen gaan leven. De wens van de HVC is dat deze expositie een bijdrage mag leveren aan het behoud van de oude begraafplaats. Dat er aandacht komt voor het onderhoud en het herstel van de oude monumentale grafmonumenten. En een plaats op de nog toekomstige gemeentelijk monumentenlijst".

De expositie is tot en met zaterdag 7 september te zien. Het museum is iedere zaterdag geopend van 13 tot 16 uur. Groepen volgens afspraak; inlichtingen bij beheerder C. van Beusekom, telefoon 010-4422440.

Paul Weyling

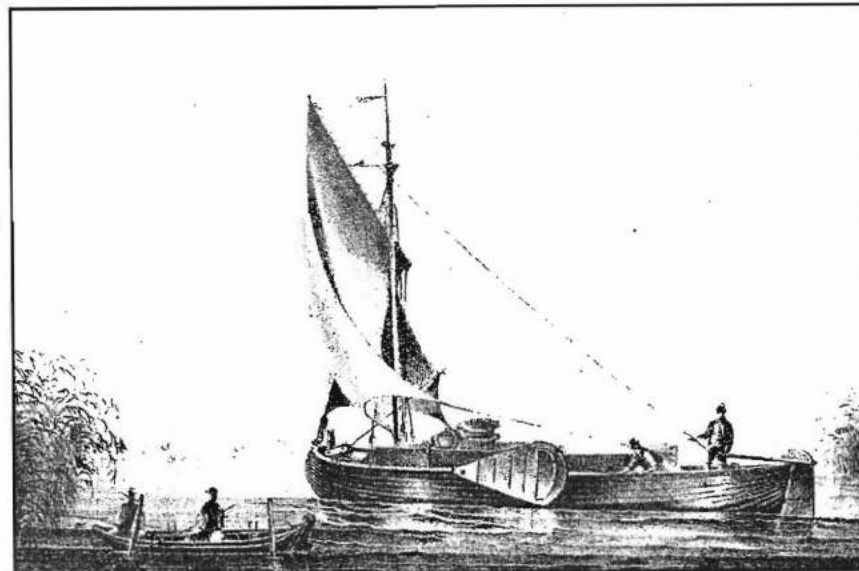
VERDWENEN SCHIP

Het gebied waarin wij leven is eeuwenlang afgegraven ten behoeve van de turfproductie. Om deze turf naar de consument te kunnen vervoeren diende men wel te beschikken over passende schepen. In zijn boek 'Vijftig afbeeldingen Schepen en Vaartuigen' tekent en beschrijft P. le Comte in 1831 het type schip, de turfeiker, dat in die tijd werd gebruikt.

Een Turfeiker

'De Eikers worden het meest te Zevenhuizen, Waddingsveen en Nieuwerkerk, in het Veer, gebouwd. In vroeger jaren waren deze vaartuigen meer op bepaalde plaatsen rondom Gouda en Rotterdam op de dorpen; doch tegenwoordig door de verplaatsingen der Veenerijen vindt men dezelve overal. Zij zijn enkel in gebruik tot het overbrengen van den turf uit de veenen, en zijn daarom lang en smal in de bouwde, om in de gelegenheid te zijn, in de meeste polders hunne ladingen in te nemen. Hunne grootte is van 400 tot 600 tonnen turf, de grootste, met eenen bovenlast van 25 à 26 duim; de meeste laden echter met gemelden bovenlast groot 500 ton. Het zijn onbewegerde schuiten, zo dat men de inhouten ziet. Het inwendige bestaat, buiten het ruim, uit een voor- en achteronder, in welk eerste gewoonlijk de stookplaats is, en met vaste kooi en verdere bergplaatsen is besloten. Hun diepgang is, ongeladen, 2 voet (of Ned. 5 palm 6 duim), en geladen pl.m. 4 voet (of 1 el 13 d. Ned.) Zij worden bevaren door schipper en twee knechts. Daar het binnen-vaartuigen zijn, hebben zij een zeer eenvoudig tuig, als, een mast met een zeil, door hen het rezeil ook wel breefok genoemd, en eene stagfok, op den voorstevan nederkomende; de mast is strijkende, voor de binnen-doorvaart. De door mij voorgestelde Eiker komt de Veenen uit, van den wind zeilende'.

Een verklarende tekst is hier misschien op zijn plaats. Bouworde: ontwerp.

Tonnen: hier is geen sprake van een gewichtseenheid maar van een inhoudsmaat, een mud of 0,1 m³. Onbeweegde schuit: d.w.z. de tegen de spanten geplaatste dwarslatten (de wegering) ontbreken. Deze latten verhinderen dat lading direct contact heeft met de huid of de spanten waardoor anders schade door lekkage of condenswater zou kunnen ontstaan.

Inhouten: spanten. Diepgang: Alhoewel het metrieke stelsel reeds sinds 1790 bekend was hield men in het zogenaamd Nederlandsch Metriek Stelsel toch nog geruime tijd vast aan de oude benamingen. Een meter werd nog el genoemd, een palm was een decimeter, terwijl een duim, oorspronkelijk ca. 2,5 cm, nu een centimeter weergaf.

P.J.V.M. Sopers noemt rond 1930 in 'Schepen die verdwijnen' een overboordige turfijker, een aakje waarvan de maten waren plm. 15.75 x 3.15 x 1.25 m. Het was volgens hem een verkleinde uitgaaf van de Hagenaar. Het scheepje had geen gangboorden, de luiken liepen tot de boorden door, die verhoogd waren door middel van een zetboord.

Ger Mulder

ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK ROZENBURCHT

Op 9 april 2002 zijn in opdracht van de gemeente Capelle aan den IJssel archeologen van het Bureau Oudheidkundig Onderzoek Rotterdam (BOOR) verder gegaan met hun archeologisch onderzoek, ten westen van het Dief- en duifhuisje op het terrein van de voormalige openbare lagere school 't Slot/IVEC.

Nu de bouwplannen voor dit terrein snel dichterbij komen is het hoog tijd om het onderzoek voort te zetten. Bij eerdere opgravingen in 2000 hebben zij de overblijfselen van een kreek, met hierin een dam van 10 meter breed, gevonden. Ook werden toen meerdere oudheidkundige vondsten (HVC Nieuwsbrief jrg. 15 nr.4, blz.57) gedaan. Met handboringen wordt gekeken tot waar de dam zich uitstrekt en hoe goed de dam bewaard is gebleven. Afhankelijk van wat er wordt gevonden, vinden er na het onderzoek opnieuw opgravingen plaats.

Paul Weyling